

NIEUWSBRIEF CANTONSPARK

December 2008

REDACTIE:

Huub van der Aa
 Angelique Bosch van Drakestein
 Rob Samson

INFORMATIE:

Vrienden van het Cantonspark
 Secretaris: Mevr. G.H.J. de Lange-Meijer,
 Rembrandtlaan 29, 3741 TA Baarn
 Tel: 035 - 541 3356
 E-Mail: secretariaat@cantonspark.nl

HOE WORDT U DONATEUR?

Voor een bijdrage van € 17,50 per jaar bent u donateur van de Stichting Vrienden van het Cantonspark. U steunt ons daarmee om het Cantonspark als waardevolle tuin voor Baarn te behouden.

Stort uw bijdrage op:
 Bankrekening CVB Baarn,
 rekening nummer 98.35.74.944,
 t.n.v. Vrienden van het Cantonspark.

INHOUDSOPGAVE

- 2 Ten geleide
- 4 Nieuwtjes uit het park
- 8 Een impressie van de donateursexcursie naar de Botanische Tuinen Utrecht
- 12 De Mammoetboom
- 17 Een bijzondere aanwinst
- 20 Enkele opvallende nieuwkomers in het Cantonspark
- 25 Bomen over boeken over bomen

Voorplaat: Apenbroodboom of Slangenden
 (*Araucaria araucana*), nr 127 a, in wintertooi

Links binnenkant omslag: Fonteinbeeldje in vijvertje
 midden in het rondel

Ten Geleide

Net als in het vorige ten geleide in het zomernummer van deze nieuwsbrief moesten we weer aandacht schenken aan het misbruik van het park. Er zijn gevallen van vernieling en beschadiging geweest en vervelende confrontaties met groepen bezoekers, die uit zijn op pesten en imponeren van andere bezoekers. Op 4 november, kregen we te horen dat rond 3 uur 's nachts een aantal dronken jongelieden en hun "dames" met brommers door het park scheurden en hun hinderlijke hanggedrag concentreerden rond het tennishuisje. Op 11 november haalde de politie ongeveer 3 uur na sluitingstijd nog 4 jongens uit het park

Toch zijn er ook positieve punten te melden. Zo is na herhaaldelijk aandringen van ons bestuur bij de burgemeester een toename van de surveillancebeurten van de politie te constateren, een feit dat zich meteen al vertaalde in minder incidenten. Wijzelf en de politie hebben herhaaldelijk contact gezocht met de groepen jongeren die regelmatig in het park rondhangen en hebben de indruk dat er velen zijn die inzien dat, willen zij hun hangplek behouden, zij zich aan bepaalde regels moeten houden. Het is daarbij verbaazingwekkend dat je die regels aan sommige lieden nog moet uitleggen, hoewel het om eenvoudige gedragsregels gaat die overal in onze maatschappij gelden, of op de borden bij alle ingangen staan geschreven.

We lopen soms ook op tegen merkwaardige verklaringen van groepen jongelui, want dat het groepswijze gebeurt is kenmerkend voor veel overlast. Verschillende groepen jongeren bestrijden elkaar op agressieve wijze en daarbij speelt de spuitbus dan een rol van betekenis. "Als hier op de muurtjes

geschreven mag worden dat één van de meisjes uit onze groep een hoer is, dan moeten wij daar wel op antwoorden en de naam van onze meisjes overspuiten, liefst met grotere letters en met ergere beschuldigingen”, was de teneur van één van de commentaren. En let wel, ze leggen je dan uit dat ze het “moeten” en zich daartoe gelegitimeerd voelen als de beledigingen te grof zijn, soms met verwijzing naar “onze cultuur”.

Overigens willen wij niet beweren dat het alleen mensen uit andere culturen zijn die over de schreef gaan. Ook autochtone Barinezen proberen in het park hun vetes uit te vechten en er zijn gevallen bekend van bedreiging van nietsvermoedende andere bezoekers door Baarnse ingezetenen die het park nu eenmaal geconfisqueerd willen zien voor hun eigen duistere praktijken.

Er is in de afgelopen zomer en herfst nogal eens kritiek geweest op de slechte conditie waarin het park zich zou bevinden. De kaalslag rond de Wintertuin is bron van kritiek, maar dat is niet anders dan een voorwaarde voor de restauratie van de Wintertuin, waarbij stellingen en grote machines betrokken zullen zijn. Dat die restauratie maar niet van de grond komt is een gevolg van het uitblijven van de noodzakelijke subsidies. Ons bestuur heeft daar geen invloed op maar heeft niettemin in de week na de troonrede en de daaropvolgende algemene beschouwingen meegewerkt aan enkele programma's rond de door minister Plasterk beloofde extra subsidies voor zgn groene monumenten. Bestuursleden van onze stichting werkten daarbij samen met het landelijke hoofdbestuur van de Tuinenstichting en tijdens een zeer matineuze confrontatie met de top van Monumentenzorg op Radio één en met flitsen voor radio en TV.

Wij krijgen in toenemende mate positieve opmerkingen op onze nieuwsbrief en website. Zowel op de inhoud als op de vorm. Het geeft een zekere voldoening om te bemerken dat de vele moeite en uiteraard ook het geld dat er aan gespenderd wordt niet is weggegooid. Wij proberen daarom beide activiteiten verder te vervolmaken en roepen onze lezers op om daar, indien mogelijk, aan mee te werken. Wij staan open voor bijdragen van verschillende aard maar behouden ons als redactie daarbij het recht voor om een zekere selectie toe te passen. Stukken over het park, zijn geschiedenis en beplantingen zijn natuurlijk welkom. Het zou best wel eens kunnen zijn dat er onder onze lezers zijn die bruikbaar materiaal hebben voor een beter begrip van de geschiedenis, of over bepaalde bomen. Brieven over vandalisme, waarbij met de vinger in bepaalde richting gewezen wordt, stellen wij als dat zinvol lijkt ter beschikking van de autoriteiten, maar houden die voorlopig nog buiten deze kolommen.

Een punt van zorg is op het ogenblik het feit dat in enkele commissies, inclusief het bestuur, door ziekte of langdurige afwezigheid, wel eens te veel op maar enkele schouders neer dreigt te komen. Wij zouden daarom graag in contact komen met personen die bepaalde vaardigheden bezitten op beheer- of bestuursgebied.

Ook zouden wij graag opnieuw contacten willen leggen met personen, vaak oud-medewerkers of hun families, die beschikken over waardevol archief materiaal of foto's van vroeger. Wij hebben dat een jaar of 15 geleden ook al eens gevraagd en opvallend veel reacties gekregen. Maar in die tijd konden we alleen fotokopieën maken, of foto's zelf kopiëren. Daarbij hebben we toen soms

Deze foto toont het gezelschap dat in het Cantonspark aanwezig was tijdens de uitzending van het Radio één journaal: Van I. naar r.: De architect van het RACM (Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten); Wethouder Henk van der Kerk, de radioverslaggeefster, Huub van der Aa, Beline Geertsema, voorzitter Nederlandse Tuinenstichting, Catharina van Groningen, senior specialist Parken, Tuinen en Buitensplaatsen van het RACM.

uit overwegingen van – naar nu blijkt verkeerde - zuinigheid genoeg genomen met resultaten, die nu, in het digitale tijdperk, de toets der kritiek niet meer kunnen doorstaan. Daarom zouden wij, waar mogelijk, graag nog een tweede maal gebruik willen maken van vooral fotoalbums met originele, en van krantenknipsels, archivalia van verschillende soort en ook nog aanwezige correspondentie betreffende het park en zijn medewerkers in vroeger jaren.

Tot slot menen wij te mogen constateren dat onze stichting nog steeds van groot belang is als het gaat over het behoud en beheer van het Cantonspark, met dien verstande dat de accenten door de jaren heen wel eens

ergens anders kunnen komen te liggen. Ondanks de vaak negatieve berichten, die wij ook zelf wel eens moeten verspreiden, hebben wij nog steeds vertrouwen in de toekomst en weten ons daarbij gesteund door vele donateurs, maar ook door bestuurders in en buiten Baarn. Wij kijken terug op een in sommige opzichten heel vruchtbaar jaar 2008 en willen dit Ten Geleide besluiten met alle goede wensen voor 2009 en een mooie, inspirerende winterperiode en lente in ons aller Cantonspark.

Het bestuur van de Stichting Vrienden van het Cantonspark

Nieuwtjes uit het park

Medio juli werd bekend dat het Rijk geen subsidie wil bijdragen aan de restauratie van de Wintertuin. Het beschikbare bedrag wordt liever uitgegeven aan zo veel mogelijk kleine projecten dan aan de mega klus die de restauratie van onze verwaarloosde kas dreigt te worden.

De vakantie maanden begonnen meteen met een toename van het vandalisme, overall in Baarn, maar in het Cantons-park in het bijzonder. Het begon met de poging tot brandstichting in het Tennis-huisje. Tijdens een hevig onweer traptten kwajongens de deur in en staken papier van de aanwezige keukenrol in brand. Op een tafel wel te verstaan, en toen het niet lekker genoeg fikte werd een half leeg spuitbusje met smeerolie leeg gespoten in de vlammen.

Gelukkig werden de vlammen onmiddellijk opgemerkt door een attente buurtbewoner, die de politie belde. Die was snel aanwezig en kon de onverlaten in de kraag grijpen. Ze zullen als ze moeten voorkomen een flinke rekening gepresenteerd krijgen.

Nadat eerst onze secretaresse de grootste smerigheid had opgeruimd, volgde de gemeente met een stuk schoonmaak en een schilder die de sporen van de brand zoveel mogelijk weg kon werken. Ook de deur werd meteen gerepareerd en de op het politiebericht over dit voorval toege-snelde journalist van de Gooi en Eemlan-

der kon niets anders meer melden dan dat het ergste leed alweer geleden was.

N.a.v het bericht hierover in deze krant kwam ook RTV Utrecht in actie en maakte op maandag 14 juli opnamen in het park, die de volgende dag werden uitgezonden. Ze "boften" dat er toen een vervelende groep jongeren in het park aanwezig was, die ze zelfs nog enkele uitspraken konden ontlokken. Daarmee bleek meteen om wat voor onbenullige en eigenlijk zielige tieners het ging. Jongens die in de vakantie kennelijk buiten de boot vallen en meisjes van zeer jonge leeftijd die zich in dat gezelschap kennelijk thuis voelen.

Na een vuilprikactie van onze secretaresse, schreef zij haar frustratie van zich af in een ingezonden brief in de BC.

Tijdens de laatste publieksrondleiding, op zaterdagmiddag 18 oktober was de ingevallen herfst op spectaculaire manier aanwezig in het park. Duizenden lijs-terachtigen trokken in grote haast van Noord naar zuid over het park en vele daarvan pleisterden korte tijd in het park. Er zaten tijdens de rondleiding tientallen koperwieken en zanglijsters in de Taxussen bij de ingang, want de bessen waren overrijp en in groot aantal aanwezig

Een ander opvallend herfstverschijnsel was de aanwezigheid van tientallen lie-veheersbeestjes in het tennishuisje. Door allerlei kieren probeerden ze naar binnen te komen, op zoek naar een veilige en tegen de kou beschutte plek om te overwinteren

In het gazon tussen tennishuisje en Pinetum verschenen half oktober twee grote groepen met kleine bruine paddenstoeltjes. Het bleken zgn Stobbezammetjes te zijn (Latijnse naam: *Pholiota mutabilis*), wel bekend als lekkernij en tegenwoordig veelvuldig gekweekt op houtresten. Hier stonden ze in het gras, echter in een soort kringen op de plek waar anderhalf jaar geleden onze grote Moerasedijk was omgevaaid. Kennelijk zitten er dicht onder de oppervlakte nog voldoende hout- en wortelresten om het deze paddenstoeltjes naar de zin te maken.

De Stobbezammetjes

Tussen de honderden Stobbezammetjes stond één bijzondere fraaie soort, in maar één exemplaar. Dat was de Grote oranje bekerzwam, alias *Aleuria aurantia*, die niet geldt als een grote zeldzaamheid, maar die we in het Cantonspark nog nooit gevonden hadden. In recente jaren werd deze soort, incidenteel, op verschillende plaatsen in de bossen rond Baarn aangetroffen. We vonden het echter de moeite waard om die ene verdwaalde bekerzwam even mee te nemen toen we de Stobbezammetjes aan het fotograferen waren.

De Grote oranje bekerzwam

Een impressie van de donateursexcursie naar de Botanische Tuinen Utrecht

Na de korte inleiding door Huub van der Aa over de functie en het ontstaan van botanische tuinen, gaan we in twee groepen op pad, de eerste onder leiding van een dame. Omdat de tweede rondleider verstek moest laten gaan, wordt de tweede groep begeleid door Roel Vonk. Toen wij in de Serre aan de koffie met appelgebak zaten, was hij nog druk bezig met sproeien in de naburige kas, maar hij is zo vriendelijk met ons mee te gaan.

We laten de kassen de kassen vanwege het zeer fraaie nazomerweer en lopen terug richting ingang waar op het plein een terras is dat grenst aan een rotstuin. We passeren daar drie grote stenen bollen, opgebouwd uit los gestapelde stoeptegels met grond er tussen waarin planten kunnen wortelen. Omdat de bollen zon-

en schaduwkanten hebben, dus verschillend licht en verschillende luchtvochtigheid bieden, is de plantengroei divers. We worden opmerkelijk gemaakt op het Steenbreekvarentje, dat ook algemeen voorkomt op oude muren, zoals op de achtermuur van het oude kerkhof aan de Eemnesserweg.

In deze hortus treffen we o.a. de volgende tuindelen aan: thematuin, systeemtuin, rotstuin en buitenfort. In de systeemtuin, die enigszins onder constructie is, wordt ons verteld dat het al heel lang voor de indeling van bloeiende planten in gebruik zijnde systeem van Cronquist, plaats gaat maken voor het APG systeem, dat gebaseerd is op onderzoek van het DNA van planten. De afkorting APG, staat voor Angiosperm Phylogeny Group. Dit is een

len te markeren met aan weerskanten van de paden een stukje 'muur' opgebouwd uit stenen tussen gaas met daarboven, ronde bogen die begroeid moeten worden met klimplanten.

internationale groep van plantkundigen die de systematiek van bedektzadigen bestudeert. In 1998 kwam men met een eerste classificatie, die in 2003 gevolgd werd door een gereviseerde versie: APG II. Dit onderzoek leidt soms tot verrassende conclusies: de Lotus, een waterplant blijkt nauw verwant te zijn met de Grote plataan, een boom. In de hortus zijn ca. 4 onderdelen volgens het nieuwe systeem gerangschikt. Of men daarmee doorgaat of wacht op nieuwe ontwikkelingen is nog een vraag. In wezen verandert er niet zoveel. Via de vlinderhof, die geen vlinderhof meer is maar omgebouwd gaat worden tot bijenhof, komen we in de thematuin met vijf hoofdonderwerpen die verdeeld zijn in kleinere thema's. Hoofdthema's zijn o.a. variatie, aanpassing, cultuurgewassen, wilde planten en farmaceutische planten. Onderdelen zijn de heuvel, waarop duidelijk van elkaar verschillende grondsoorten zijn aangebracht en een vijver.

Men is bezig de verschillende tuinonderde-

Het moet eruit gaan zien als soort poort.

Regelmatig worden de thema's gewisseld, waarbij ook de educatieve aanpak niet vergeten wordt. Als kinderen het leuk vinden in de tuin, dan komen de ouders wel mee.

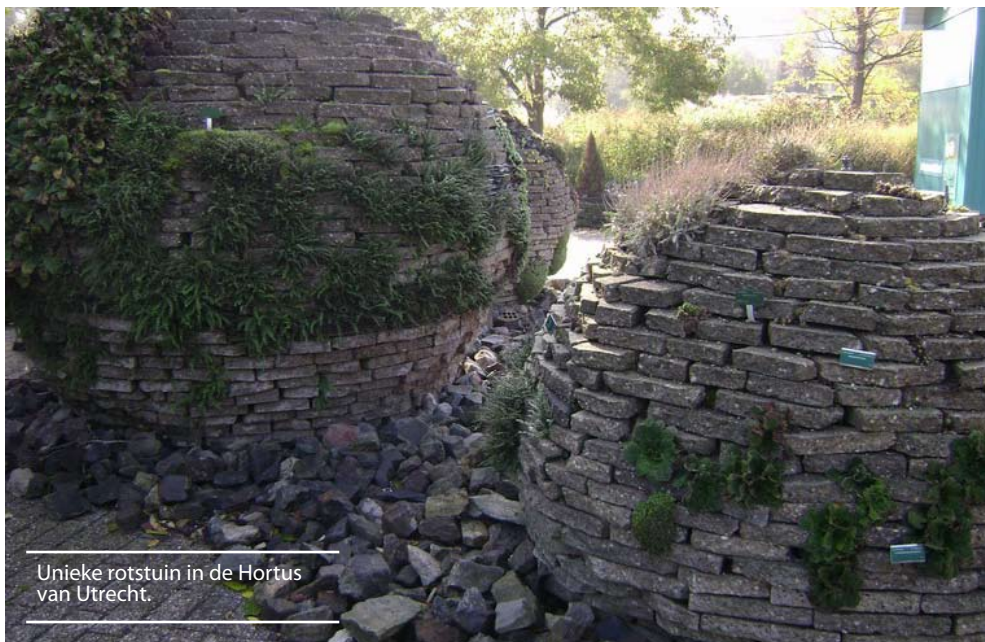
We wandelen langs turfterrassen, de afdeling vezelplanten met papyrus, banaan en hennep, en vervolgen met de bamboeroute. De verschillende soorten bamboe worden in bedwang gehouden door wortelbegrenzers die 70 cm diep zijn ingegraven, zodat 'ronde bosjes' ontstaan. Bamboe is de snelst groeiende plant ter wereld, zo'n 30 cm per dag. We treffen hier ook moerascipressen aan met enorme knollen, bedoeld om in een gebied met eb en vloed het slib vast te houden.

Het fort van 1879, waar we nu tegenaan lopen, heeft muren die 80 cm dik zijn. Dat betekent dat niet winterharde klimplanten hier kunnen overwinteren, omdat de dikke muur veel warmte en ook vocht opneemt.

De botanische tuin in de
Uithof

Unieke rotstuin in de Hortus van Utrecht.

Van het fort gaan we naar de rotstuin, waar de planten uit de verschillende werelddelen bij elkaar zijn gezet. We lopen langs turfterrassen en puinhellingen, elk met hun eigen vegetatie. De heuvel laten we links liggen.

De hele tuin beslaat 7,5 ha (het Cantons-park 3,5 ha). Begrijpelijk dus dat wij maar even konden proeven van al het moois dat daar te zien is. Aardig is nog te vermelden dat elk jaar kunst geëxposeerd wordt. Dit jaar bijzonder glaswerk van de Utrechtse kunstenaar Lia Koster die veel van haar inspiratie ontleent aan de natuur en de relatie tussen mens en natuur. Buiten staan een aantal manshoge glas - in - lood sculpturen, in de kassen kleinere objecten en geblazen glas.

Na de rondleiding wacht ons in de Serre, onderdeel van het kassencomplex, een heerlijk Surinaams getint lunchbuffet waaraan wij ons te goed doen. Na de lunch scheiden de wegen. Sommigen gaan nog weer de tuin in en/of brengen een bezoek aan het winkeltje. We kunnen terugzien op een zeer geslaagde excursie . Mocht u nieuwsgierig zijn geworden, dan moet u helaas wachten met een bezoek tot het voorjaar. Van 1 december tot 1 maart is de hortus gesloten.

Greet de Lange

Met dank aan Margreet Maree en Wout Koolstra voor enkele foto's in dit artikel.

De Mammoetboom

Een van de grootste bomen van Baarn is de Mammoetboom van het Cantonspark. Elke bezoeker van het park kent hem wel en menig toerist heeft in bewondering bij zijn dikke stam gestaan. Het is een boom waarover een bibliotheek is volgeschreven, soms over zuiver botanische zaken, zoals de verwantschap met andere coniferen, over de naamgeving en over de bijzondere eigenschappen van de boom, maar veel is ook geschreven over wat de boom betekende voor de inheemse bevolking van dat deel van Amerika waar hij van nature voorkomt en over ontdekking en verdere "verovering" van de wereld.

Het staat niet vast wie de boom eigenlijk ontdekt heeft. John Bidwell maakt het meeste kans om als de ontdekker van de boom, in 1841, de eeuwigheid te halen, maar dat wordt door anderen weer bestreden. De boom was bij de inheemse indianen natuurlijk al langer bekend. Wel is zeker dat de Schotse botanicus David Douglas de boom als eerste beschreven heeft. Hij stuurde zijn beschrijvingen, samen met takken met alles er op en er aan, naar de beroemde Oostenrijkse botanicus Endlicher, die de eerste in nomenclatorische zin geldige beschrijving van de boom maakte. Hij noemde hem *Sequoia gigantea*, nadat hij had vastgesteld dat de boom in veel kenmerken nauw verwant moest zijn met *Sequoia sempervirens*, een andere, althans in het land van herkomst N. Amerika, ook extreem grote boom, die al eerder beschreven en in Europa ingevoerd was.

Later bleken de verschillen tussen beide soorten boom toch veel groter dan men aanvankelijk dacht en dat rechtvaardigde de verhuizing van de Mammoetboom naar een ander geslacht binnen de zelfde familie van de Moerascypresfamilie (= *Taxodiaceae*) en sindsdien heet deze soort *Sequoiadendron giganteum*, in het Nederlands naast Mammoetboom ook wel Reuzensequoia genoemd. Wij zullen hier

de vele andere namen die de boom ooit gehad heeft maar buiten beschouwing laten. We noemen alleen de boom *Wellingtonia (Sequoia wellingtonia)*, genoemd naar de beroemde Engelse generaal, omdat die naam in Amerikaanse en Engelse literatuur lange tijd zo genoemd is, en soms nog steeds genoemd wordt.

De boom heeft blauwgroene schubachtige, scherp gepunte naalden, een tamelijk onopvallende bloei en een eerst rechtopstaande kegel die bij rijpheid gaat hangen. Deze details zijn nauwelijks te zien vanaf de grond want de stam is in de onderste delen zonder zijtakken of naalden. Gelukkig vallen er vaak takjes van de boom en in goede jaren ook veel rijpe kegeltjes, die 4 tot 8 cm hoog kunnen worden. Die stam is een verhaal apart, want hij bezit een dikke schors die sponsachtig of als een zachte kokosmat aanvoelt. Deze schors heeft de boom, naar men vermoedt, door vele millennia heen gesleept, want hij beschermt de boom niet alleen tegen ziekten, maar vooral ook tegen het vuur, dat in het land van herkomst regelmatig van nature ontstaat na blikseminslag.

Tijdens rondleidingen krijgt die opvallende stam altijd de nodige aandacht en bewondering. Kinderen bekloppen de stam graag alsof het een aibaar dier is,

Details van twijg en vrucht, uit Dalimore en Jackson, 1954: A Handbook of Coniferae, 3e druk.

liefst in hun fantasie, een olifant of een echte Mammoet!

Verschillen met de al eerder genoemde verwant, de *Sequoia sempervirens*, de zgn Redwood. zitten in de details van naalden en (kleinere) kegels, maar ook in de vorm van de boom en zijn natuurlijke standplaatsen. Vindt men de Mammoetboom voornamelijk in gemengde bossen, op de westelijke flanken van de Sierra Nevada, in een betrekkelijk droog klimaat waar de nattigheid voornamelijk valt in de vorm van sneeuw. De Redwoods groeien in dichte bestanden op de nevelige hellingen nabij de kust van Noord Californië. De *Sequoia* is ook in het Cantonspark

aangeplant, niet ver van onze Mammoetboom, echter enigszins onopvallend tussen andere bomen in de nabije brede border, richting kinderboerderij. Of het opvallend achterblijven in groei van deze nauwe verwant op deze plaats er mee te maken heeft dat de twee soorten ook in de natuur nooit in elkaars buurt groeien, en dus duidelijk verschillende omstandigheden nodig hebben om te gedijen, weten we niet.

Bomen als deze behoren tot de grootste ter wereld en dat is de reden dat zij zich kunnen verheugen in grote populariteit. In Californië, waar de oudste bomen staan in een overigens krimpand natuurlijk areaal, zijn de grootste bomen tegenwoordig belangrijke toeristische trekpleisters. Samen met de *Sequoia's* die een vergelijkbare status hebben, worden ze in het land van herkomst nu angstvallig beschermd en gekoesterd in nationale parken. De grootste exemplaren hebben van ouds namen van lokale beroemdheden gekregen. Zo is er een General Grant, die 90 meter hoog is, een omtrek heeft van 25 meter en een geschat gewicht van meer dan 2000 ton. De General Sherman Tree heeft vergelijkbare maten, die op een groot bord nabij de boom worden vermeld. Hoe enorm de bomen zijn, bv nabij de basis toont de foto van de kleine jongen die netjes door de fotograaf tussen twee stammen is gezet. (Met dank aan Jaap Wisman en diens kleinzoon, die tussen de twee reuzen poseert.)

Het was met die zorg voor het voortbestaan in vroeger jaren wel anders, want vanaf het midden van de 19de eeuw werden deze reuzen gekapt en verkocht voor allerlei doeleinden. De kolonisten die aan de enorme bomenrijkdom een goede

Onze Mammoetboom
in december 2007

boterham trachtten te verdienen bouwden een grote reputatie op als "The loggers" een ruig volkje, vergelijkbaar met de 19de eeuwse cowboys, met hun eigen dorpen met een heel speciale sociale structuur. Vaak ook waren het nomaden, waarvan het in de romantische verhalen uit die tijd heette dat het vrijgevochten gelukszoekers waren in de nieuwe wereld. "The loggers, like the cowboys, were wilderness seminomads with no ties to home or family", heet het in Amerikaanse geschiedenisboeken. Zij hebben tientallen jaren de bossen met bijzondere, vooral grotere bomen geplunderd en teruggedrongen op een aantal restarealen waar we ze nu nog kunnen bewonderen. Er was veel hout nodig voor het hoge tempo waarin de omliggende steden en dorpen groeiden en de houtkap was een meer dan rendabele business. Men heeft berekend dat in de ca 90 jaar dat de zgn pioniertijd duurde, 300 miljard planken van hoge kwaliteit de streek hebben verlaten, ten faveure van de woningbouw en de snelle uitbreiding van het spoorwegnet. De kap van hout van reuzenbomen begon overigens al rond 1820, lang voordat de bomen voor de wetenschap ontdekt werden. In die periode werd in dezelfde gebieden midden in de 19de eeuw goud gevonden. Toen dit bekend werd zagen de kolonisten in dit eerst nog dunbevolkte gebied, "The Old West", ineens een grote stroom gelukszoekers over zich heen komen, later bekend geworden als de Gold rush.

Na het wereldwijd bekend worden van de aanwezigheid van deze bomen werden ze al snel overal in de wereld toegepast. De eerste zaden bereikten Engeland in 1846,

en van toen af aan begon een soort zegetocht van de Mammoetboom in Europa. Vanaf het midden van de 19de eeuw werd het een rage, om deze bomen aan te planten en het werd een prestigieus object voor de engelse Lords, die tegen elkaar opboden met fraaie oprijlanen rond hun uitgestrekte parken en landgoederen.

Bij deze geschiedenis kunnen nog een aantal kanttekeningen worden geplaatst. Op de eerste plaats is het nu zo, dat er in de nog resterende gebieden met duizenden jaren oude bomen nauwelijks nog zaailingen tot ontwikkeling komen. De dikke laag naalden en andere afval van de bomen is door het vele toeristenbezoek zódanig ingeklonken dat de omstandigheden voor ontkieming van zaden en overleving van de zaailingen uiterst slecht zijn. Daar komt nog bij dat onder de omstandigheden van bodem en klimaat in het natuurlijke areaal maar één op de miljoen zaden ook daadwerkelijk ontkiemt en de zaailing overleeft. In de goed voorbereekte grond van kwekerijen is dat percentage veel hoger en de overlevingskans beter gewaarborgd.

Dat betekent dat de oeroude bossen met de individueel beschermde bomen tenslotte allemaal vervangen zullen moeten worden door aangeplante bossen. Van oudsher was bekend dat de Mammoetboom, met name ook door zijn dikke schors, gevrijwaard bleef voor allerlei ziekten. Maar daar is de laatste tijd ook enige verandering in gekomen. Zeer oude bomen worden vatbaarder voor bepaalde schimmels en ook vreemde indringers, die de bomen nooit kwaad hebben gedaan,

De Mammoetbomen
in Californië

passen zich soms aan aan nieuwe waardplanten. Wereldwijd is er de laatste decennia een toename van agressieve schimmels van het geslacht *Phytophthora*. Dat is hetzelfde geslacht waartoe van oudsher de belangrijkste bedreiger van onze aardappelcultuur behoort, maar in toenemende mate zijn er verwante soorten die allerlei boomsoorten bedreigen. Aantastingen van Mammoetbomen doen zich nu ook in het oorspronkelijke woongebied van de boom voor en het zou er wel eens op kunnen uitdraaien dat de nu over de hele wereld verspreide bomen straks de enige overlevenden zullen zijn, omdat ze vitaler zijn en op vitaliteit en weerstand tegen schimmels geselecteerd kunnen worden.

In dat licht bezien mogen we blij zijn dat de vele Mammoetbomen in Nederland, en

met name ook onze Baarnse reus, nog zo gezond zijn.

Tenslotte nog een vraag, die wij dikwijls gesteld krijgen: Hoe oud is onze Baarnse boom? We hebben daarop nog geen eensluitend antwoord kunnen krijgen. Verschillende kenners beantwoorden die vraag zeer verschillend en door vergelijking met bomen in andere parken, waarvan de leeftijd wel vaststaat, komen we ongeveer uit op 100 tot 110 jaar. Maar een deskundige schatte de leeftijd van onze Mammoetboom nog niet zo lang geleden op méér dan 150 jaar! Hij zou dan dus geplant zijn in de tijd dat de familie Faas Elias er nog de scepter zwaaide. Als één van onze lezers het exacter kan bepalen houden wij ons natuurlijk aanbevolen voor zijn of haar gegevens.

Een bijzondere aanwinst

De Universiteit van Utrecht heeft nog niet zo lang geleden een zogenaamd kerntaken onderzoek losgelaten op al haar instituten. Dat is ook het Universiteitsmuseum aan de Lange Nieuwstraat overkomen. Dat museum beschikte over vele tientallen olieverfschilderijen en aquarellen die jaren geleden gemaakt zijn door Marise de Jong, enkele decennia geleden één van de meest vooraanstaande Baarnse kunstschilders. Het bijzondere nu is dat zij heel vaak in het Cantonspark werkte en daar zowel delen van het park heeft geschilderd als tal van planten in detail, voornamelijk uit de vroegere kassen

Nu het inmiddels meer dan 20 jaar geleden is dat de universiteit het park heeft overgedragen aan de gemeente Baarn, oordeelde de commissie ter zake dat het Cantonspark als zodanig niet meer tot de kerntaken van het museum gerekend mag worden en de collectie Marise de Jong moest worden afgestoten. Als eerste werd onze stichting benaderd met de vraag of wij er belangstelling voor hadden.

De voorzitter en vice-voorzitter zijn vervolgens in het museum gaan kijken en waren meteen enthousiast. Op de schilderijen staan herkenbare hoekjes van het park afgebeeld en wij dachten die oude afbeeldingen misschien te kunnen gebruiken bij de restauratie van het park. Het bleek ons bij oppervlakkige beschouwing dat op herkenbare plekje het verloop van de paden afweek van het huidige verloop en dat dat wel eens belangrijke aanwijzingen zou kunnen opleveren bij de reconstructie van het oorspronkelijke verloop van de paden.

Deze overweging was er mede de oorzaak van dat wij deze schenking-om-niet in grote dank hebben aanvaard, begin sep-

tember in Utrecht de overdracht hebben geregeld en de kunstcollectie hebben opgehaald en inmiddels voorlopig ergens veilig hebben opgeborgen, in afwachting van verdere plannen. Hoe die plannen zullen uitpakken kunnen we op dit moment nog niet zeggen. Zeker is dat we nu over

een collectie kunstwerken beschikken met, naast de artistieke waarde, ook waarde voor de geschiedenis van het Cantonspark en daarom ook voor die van Baarn.

Bij nadere bestudering blijkt nu dat de grotere schilderijen vaak zeer herkenbare delen van het Cantonspark laten zien, maar dat de weergave niet altijd overeenkomt met de werkelijke situatie, nu en in het verleden. Onze voorlopige diagnose luidt dat de schilderes elementen uit het Cantonspark heeft gebruikt in een landschappelijke setting die ter wille van de compositie soms aanwijsbaar afwijkt van de werkelijkheid van nu en van toen. Zij

heeft, zo concluderen wij nu voorzichtig, het vele groen en de kleurrijke borders van weleer in een aantrekkelijke compositie weergegeven en gestoffeerd met bepaalde schilderkundig interessante objecten. Zo is op een aantal schilderijen de colonnade te zien, echter met in de details en de locatie een grote artistieke vrijheid. Ook komen er op de schilderijen en aquarellen dingen voor die wij niet herkennen. Zo heeft zij in verschillende composities een borstbeeld mee geschilderd waarvan wij de herkomst (nog) niet hebben kunnen vaststellen. Heeft dit borstbeeld inderdaad bestaan, en stond het ergens

in het Cantonspark, of had de schilderes het elders gezien en in haar schetsboek meegenomen om het bij gelegenheid ergens binnen te halen als extra schilderachtig element? Wij weten het voorlopig niet maar kunnen ons voorstellen dat er onder onze lezers ouderen zijn die het wel weten. En misschien heeft het betreffende beeld ergens anders in Baarn gestaan en heeft de Marise de Jong geoordeeld dat het samen met bv de colonnade best een mooie compositie zou op leveren.

Wij drukken hier enkele foto's af van deze nieuwe aanwinsten en staan uiteraard open voor bruikbare verklaringen voor de hierboven geschetste onzekerheden. Krijgen we op deze oproep reacties die een ander licht werpt op deze schilderijen, dan

zullen we dat in een van onze volgende nieuwsbrieven natuurlijk laten weten. In ieder geval zullen we, na deze aanwinst nauwkeurig te hebben beschreven, naar een mogelijkheid zoeken om één en ander voor iedereen toegankelijk te exposeren. En mogelijk kunnen we er dan tijdens een donateursbijeenkomst of in samenwerking met de Historische Kring Baerne een keer met meer achtergrondinformatie op terugkomen.

Enkele opvallende nieuwkomers in het Cantonspark

Het is bekend dat er in toenemende mate allerlei planten en dieren uit verre landen in onze contereien belanden. Enerzijds zijn dat soorten die hier door toevalligheden "per ongeluk" binnenkomen, anderzijds zijn het soorten waarvan de natuurlijke arealen zich door de klimaatsverandering in noordelijke richting uitbreiden en bijvoorbeeld vanuit mediterrane gebieden in onze gematigde klimaatszone terecht komen en er zich uitstekend op hun plaats voelen, nu de winters hier zachter en de zomers warmer worden

Bij het inmiddels beruchte Paardekastan-jemineermotje is het waarschijnlijk een combinatie van beide oorzaken. Toen het beestje met zijn opvallende symptomen in de Paardekastanjes, voor het eerst in Europa gevonden werd en zich meteen massaal ging verbreiden, kon niemand zeggen waar het beest vandaan kwam. Nergens ter wereld was een dergelijk motje bekend en men kon daarom niet anders dan het als een nieuwe soort voor de wetenschap beschrijven. Dat het motje vervolgens heel snel vrijwel heel Europa kon koloniseren zal zeker ook wel met gunstige klimatologische omstandigheden te maken hebben gehad. Dat het vervolgens kon uitgroeien tot zo'n grote plaag, als waar we nu mee geconfronteerd worden (zie ook de boom van de maand augustus, op onze web site) heeft er ook mee te maken dat het motje hier geen natuurlijke vijanden heeft. Er zijn weliswaar vanaf het begin sluipwespjes aangetroffen die parasiteren op de larfjes van ons motje, maar dat zijn soorten die weinig specifiek op zoek gaan naar een zeer bepaalde prooi, en door hun belangstelling voor een breed spectrum aan vergelijkbare larve soorten aan een epidemie op maar één soort niet zomaar een halt kunnen toeroepen.

Een tweede opvallend insect dat zich sinds kort op verschillende plaatsen in het Cantonspark gevestigd heeft is de Robini-agalmug, een mugje van nauwelijks 2 mm groot, dat iedereen zonder twijfel over het hoofd zal zien, maar dat zich verradt doordat de larven leven op de bladeren, of liever de blaadjes, van de *Acacia*, *Robinia pseudoacacia*, en daarop opvallende galletjes maken. Van deze al sinds de 19de eeuw vanuit Noord Amerika overal in ons land ingevoerde en verder gekweekte boomsoort, staat een exemplaar halverwege de Taxuslaan bij de ingang, aan de linkerkant in de dichte begroeiing, maar er komen op verschillende plaatsen ook Robinia-zaailingen voor, die zich vanuit de vele vaak meer dan honderd jaar oude bomen in ons dorp gemakkelijk met zaad laten verspreiden. Zo stond er deze zomer tegen de gevel van de Wintertuin, rechts van de entree, zo'n snel uit de kluiten wassende zaailing. De nieuwe galmug was op beide hier genoemde exemplaren in vrij grote aantallen aanwezig.

De larven leven onder naar beneden omgeslagen bladranden, die enigszins verdikt en verbleekt zijn. Als je een tak omdraait zodat je de blaadjes van onderen kunt zien kun je de galletjes niet missen.

Galletjes van de *Robinia* galmug

Het piepkleine, witte tot roze, bij openen van de gal levendig spartelende larfje, dat onder elke bladrandomslag huist verandert binnen enkele weken in een bewegingloze pop waaruit weer binnen enkele weken het kleine galmugje te voorschijn sluipt, en zeker bij massaal voorkomen onmiddellijk kan paren en bevruchte eieren kan afzetten op de deelblaadjes van het veervormige *Robinia*-blad.

Een bijkomstigheid is dat het voorkomen van dit diertje in ons land in Baarn is ontdekt, midden 2007. Ik wilde eigenlijk een ongewenste zaailing uit mijn voortuin aan de Eemnesserweg verwijderen, toen ik de galletjes zag zitten. Omdat ik deze afwijkingen nog nooit had gezien en ze nergens in de beschikbare gallenboeken kon

vinden, ben ik gaan neuzen in de Noord Amerikaanse gallenliteratuur, omdat *Robinia* daar van nature voorkomt, en jawel! Het bleek aan de overzijde van de oceaan een welbekende soort te zijn waarvan de wetenschappelijke naam luidde *Orhidella robiniae*.

Nu bestaat er in ons land een kleine groep gallenspecialisten die gegevens over bijzondere vondsten uitwisselt. In dit geval bleek dat niemand het diertje nog kende maar dat vrijwel iedere door mij geïnformeerde specialist het nog dezelfde week in zijn omgeving aantrof. Nadat ook VARA's Vroege Vogels was ingeschakeld regende het berichten over het voorkomen van deze gallen uit vrijwel het hele land en werd het duidelijk dat er ook al in

2006 een enkele waarneming was gedaan.

Een verklaring voor het plotselinge optreden van dit inmiddels in onze taal als *Robinia*-galmug gedoopte dier is nog niet met zekerheid te geven. Wel bleek er in midden Italië enkele jaren geleden ook zo'n lokale explosie van het diertje te zijn

geweest en mondiaal zijn er in het laatste decennium vergelijkbare kortstondige plagen van dezelfde soort beschreven uit Korea en Japan. Het is mogelijk dat invoer van kweekmateriaal uit de VS verantwoordelijk kan geweest zijn voor de introductie. Anderen denken dat er een rechtstreekse weg bestaat waardoor dit soort vederlichte beestjes de reis vanuit Noord Amerika naar Europa kan maken, en wel door de lucht. Er zijn gevallen waarbij dit voor bladluizen bewezen is, en, zo redeneerde men, waarom zou dat voor deze nauwelijks zwaardere mugjes niet kunnen gebeuren. Er moet dan ergens aan de overkant van de grote plas op een bepaald moment een grote hoeveelheid mugjes zijn geboren, met luchtstromen zijn opgestegen tot grote hoogte, waar ze een prooi werden van een intercontinentale luchtstroom. Ik vond het een moeilijk te geloven verhaal, want op de hoogten waar we het over hebben heersen heel

Onder deze witte vliesjes huizen de rupsen van het microvlindertje *Phyllonoxera robinella*

lage temperaturen en zal het ook anderszins wel niet pluis zijn voor zulke fragiele wezentjes, maar de deskundigen, en met name de bladluizenkenners zeggen dat ze deze manier van reizen voor "hun" beestjes bewezen achten.

Wie op zoek naar deze beestjes de bladeren van de *Robinia's* omkeert kan daar tegenwoordig nog een andere opvallende aantasting tegenkomen. Terzijde de hoofdnerf bevinden zich s'zomers soms sneeuwwitte bladmijnen. Dat zijn aantastingen waarbij larven van een insect het blad aan de binnenzijde helemaal leeg vreten, maar de buitenlaag, de cuticula, laat zitten. Als alle groene delen zijn weggevreten blijft die buitenlaag achter als een wit vlies. Daaronder zie je dwars door het doorschijnende bedekkende vliesje 2 tot soms wel 15 kleine rupsjes en talrijke

Galmug-galletjes op de Valse christusdoorn

donkergekleurde keutels. In een later stadium verpoppen zich de rupsjes en weer later komen de piepkleine vlindertjes uit, die zich dan door het witte vliesje heen vreten en de wijde wereld in vliegen.

Dit minivlindertje heet officieel *Phyllonoxera robinella*, en is ook al een betrekkelijke nieuwkomer uit de VS. Het werd in 1983 voor het eerst in Europa gevonden, nabij Basel, en is sinds 1989 ook in Nederland, en vrij snel daarna ook algemeen aanwezig, ook in Baarn, ook in het Cantonspark, althans in 2008!

Een met de Robiniagalmug vergelijkbare soort die voorkomt op een Noord Ameri-

kaanse boom, die al sinds jaar en dag in ons land wordt aangeplant, komt hier al heel lang voor: Het is de Galmug die op de Valse christusdoorn (*Gleditsia tricanthos*) galletjes maakt die vooral opvallen als ze in grote aantallen naast elkaar voorkomen. Deze bomen hebben, net als de Robinia, bladeren die zijn samengesteld uit twee rijen kleine blaadjes. Legt de betreffende galmug op zo'n blaadje een ei dan zorgt de uitgekomen larve er voor dat dat kleine blaadje over de hoofdnerf naar boven dichtklapt als een boek, waarna het ontstane huisje nabij de

basis van het blaadje gaat opzwellen. Zo ontstaat het minigalletje, dat soms met tientallen tegelijk aan één blad kan voorkomen waardoor ze met elkaar vergroeien en allerlei andere afwijkingen van het normale groeipatroon veroorzaken.

Deze galletjes komen voor op beide grote *Gleditsia*'s van het Cantonspark en kunnen voor de goede waarnemer vanaf de grond worden ontdekt in de laagste takken van de boom. Ze blijven echter buiten bereik voor nauwkeurige bestudering omdat onze bomen al behoorlijk uit de kluiten zijn gewassen. Op andere plaatsen in Baarn staan echter kleinere boompjes van dezelfde soort, waarbij je dezelfde galletjes gemakkelijk van zeer nabij kunt bekijken. Een sterk aangetast boompje staat

voor iedereen gemakkelijk bereikbaar, schuin vóór Albert Hein, op de hoek van de Dalweg. Dat vitale boompje zat dit jaar vol met deze galletjes.

Bij deze soort moet worden aangenomen dat hij mogelijk al bij de introductie van de boom in Europa, zo omstreeks 1700, met partijen stekken is meegekomen.

Bij een andere gal op een Noord Amerikaanse boom die in ons land al lang wordt gekweekt en aangeplant is dit uitgezocht en aangetoond dat de veroorzaker al in de 19de eeuw op deze wijze is meegekomen.. Dat betreft de fraaie rode knobbeltjes op de bladeren van de Witte esdoorn, *Acer saccharinum*, een soort die ik de het Cantonspark nog niet gevonden heb, maar die op verschillende plaatsen in Baarn (bv

nabij de Emmavijver) en de Lage Vuursche aanwezig is,

Hieruit blijkt dat het verschijnsel dat parasieten van bepaalde uitheemse plantensoorten van ouds hun waardplanten kunnen volgen, meteen bij de introductie van die planten, of later, zoals bij de Robiniagalmug. Over dit onderwerp kan nog een heleboel meer gezegd worden maar dat bewaren we graag tot een volgende keer. Dat met name het Cantonspark, met zijn "schone" klimaat en met zijn veelheid aan uitheemse bomen een ideale plaats is om zulke gevallen te ontdekken en te onderzoeken, mag uit bovenstaand verhaal voldoende gebleken zijn.

Huub van der Aa

FISCALE GOEDKEURING (ANBI)

Per 1 januari 2008 zijn er nieuwe fiscale bepalingen in werking getreden. Giften en donaties aan instellingen voor algemeen nut zijn alleen fiscaal (onder bepaalde voorwaarden) aftrekbaar als de instelling waaraan die zijn gedaan door de Belastingdienst erkend is.

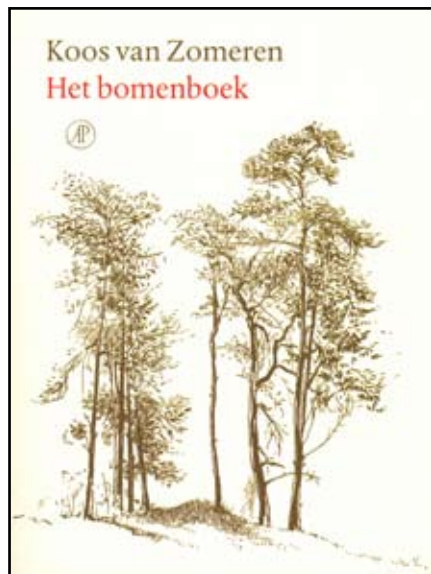
Stichting Vrienden van het Cantonspark heeft bij beschikking d.d. 28 september 2007, Fiscaal nummer 8040.01.947, voor onbepaalde tijd deze erkenning als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) gekregen.

FISCALE MOGELIJKHEDEN OM STICHTING VRIENDEN VAN HET CANTONSPARK TE STEUNEN

Uw donatie kan onder bepaalde voorwaarden (boven een drempelbedrag van totale bedrag van giften aan ANBI instellingen) als aftrekpost bij uw aangifte inkomstenbelasting worden opgevoerd. Wie een schenking voor tenminste 5 jaar (of langer) bij notariële akte doet in de vorm van een lijfrente, mag dat bedrag zonder grens opvoeren. Een andere mogelijkheid is de stichting te bedenken door legateren via een testament. Iedere notaris kan u daarover informatie verschaffen.

Koos van Zomeren — Het Bomenboek. De arbeiderspers, Amsterdam, Antwerpen, 2008. € 18,95. ISBN 9789029566575.

Het is eigenlijk een waagstuk voor een enigszins geoefende bomenkenner om een nieuw bomenboek te gaan bespreken van een schrijver die op voorhand (zie het woord vooraf) beweert dat hij er geen verstand van heeft. Bekend natuurschrijver, dichter, journalist etc. Koos van Zomeren heeft tussen 6 oktober 2006 en 4 april 2008 iedere week een stukje over telkens een andere boom geschreven voor de NRC. Meestal zijn die stukjes verslagen van wandelingen of bezoeken aan bepaalde plekken, waarbij een boom of bepaalde boomsoorten centraal staan en waarbij de schrijver het gezelschap zocht van een lokale deskundige. Uit wat hij dan onderweg uit de mond van die deskundige optekende ontstonden de wekelijkse verhaaltjes en van Zomeren zelf stelde zich in de dialogen met zijn begeleider min of meer op als de doorsnee wandelaar die de klok heeft horen luiden, uit is op het naadje van de kous, maar niet precies weet waar de klepel hangt. En omdat hij een ervaren journalist is werden het soms poëtische maar soms ook zeer instructieve verhaaltjes over bomen in brede zin, geschreven voor een breed publiek. Ik knipte ze vaak uit met de bedoeling ze te bewaren, maar ben nu ingehaald door het feit dat ze gebundeld zijn en als boek uitgegeven. In de krant werden er door de redactie van de NRC foto's aan toegevoegd van Sake Elzinga, maar in het boek zijn de illustraties getekend door Erik van

Ommen. Ik hoef de knipsels dus nog niet weg te gooien.

Maar die tekeningen hebben vaak wel wat, vooral door hun eenvoud, en vooral als ze proberen in weinig pennenstreken het karakter van de betreffende boom neer te zetten. Als de tekenaar in detail treedt ben ik soms minder enthousiast en in sommige gevallen bepaald afwijzend. De aardige berkenstam op pag. 34 is best goed getroffen maar de Berkenzwammen op de stam zijn gewoon veel te knullig afgebeeld en doen mij tenminste pijn aan de ogen.. Ook de plaats van de tekeningen, zonder eigen onderschrift, doen soms een beetje verwarrend aan. Zo staat er een tekening van wat waarschijnlijk een wilgenkatje is tussen teksten over de Lindeboom.

Maar dat zijn details. Over het algemeen lezen de korte hoofdstukjes lekker weg en

door de samenwerking met de verschillende deskundigen kom je onderweg nog heel wat interessante feitjes aan de weet. De schrijver laat zich soms vertellen welke soorten hout geschikt zijn voor een kunstenaar die hout bewerkt met een kettingzaag of hij gaat kijken bij de Nederlandse kampioenschappen bomenklimmen. Bij nader inzien doen daar dan voornamelijk boomverzorgers aan mee en de Klaas Jan Huntelaar onder de bomenklimmers blijkt veelzeggend Walter Hak te heten.

Kortom, de boekversie van de stukjes uit de krant verschillen enigszins van de eerder verschenen serie krantenartikelen, zijn zeer leesbaar en aardig van inhoud behandelen een zeer breed terrein rond het verschijnsel boom. Ook al omdat de prijs meevalt is het volgens mij bij uitstek een echt cadeauboek voor de lange winteravonden.

Kort nieuws uit de bomenwereld

Sinds 1950 is de biomassa van planten en bomen in Europa bijna verdubbeld. Het zijn daarmee de belangrijke opslagplaatsen van koolstof geworden. De oorzaken van deze toename zijn in feite velerlei. Belangrijk is natuurlijk het herstel van het Europese bos- en bomenbestand na een periode van overexploitatie gedurende de tweede wereldoorlog. Voortst spelen duurzaam bosbeheer, nieuwe aanplant, de stikstofdepositie en het bemestingseffect door de toegenomen atmosferische kool-dioxide een rol. De laatste jaren is er ook

een meetbaar effect van de verlenging van het groeiseizoen door het veranderende klimaat vast te stellen.

Het moge duidelijk zijn dat bosopstanden, maar ook belangrijke bomenconcentraties als in ons Cantonspark, hierdoor van steeds groter belang worden voor de luchtkwaliteit in de verre omgeving (bron: Nature Bioscience).

Naaldbomen die de toevloed van stikstof in het milieu niet verwerkt krijgen, stoten ammoniak uit via de huidmondjes. Dat dit bij grassen en landbouwgewassen gebeurt was al lang bekend, maar dat naaldbomen dit ook doen is pas recent gebleken uit Belgisch onderzoek. Het is een ingewikkeld proces maar het komt er op neer dat door de toegenomen luchtvervuiling het stikstofgehalte in de naalden van naaldbomen toeneemt. Als de gehalten in de naalden hoger worden dan die in de buitenlucht ontsnapt dat te veel door de huidmondjes naar buiten. Het onverwerkte surplus aan stikstof wordt ook min of meer van zelf uitgespoeld en verdwijnt in het ondiepe grondwater. Het zou mooi zijn als we de stikstof gehalten in de bodem rond onze grotere coniferen van tijd tot tijd zouden kunnen meten. Tenslotte staan enkele van de grootste naaldbomen uit de omgeving in het Cantonspark. In ieder geval staat vast dat ons pinetum met tal van grote naaldbomen een mooi studieterrain zou zijn voor het meten van bepaalde veranderingen in de luchtkwaliteit. Dat ze daarbij een gunstige rol spelen staat wel vast.

Zweefvliegen worden door een breed publiek vaak niet onderscheiden van wespen en bijen. Laatst genoemden hebben echter twee paar vleugels en soms gemene angels en behoren tot een heel andere insectengroep dan de angelloze zweefvliegen, die maar één paar vleugels hebben. Er is in brede kring van professionele insectenkenners en uitstekende amateurs een groeiende belangstelling voor deze soortenrijke insectenfamilie. Gezamenlijk komt men nu tot de conclusie dat de laatste 50 jaar het aantal soorten en de totale aantallen individuen is vooruit gegaan. Vooral soorten die gebonden zijn aan bomen zijn steeds succesvoller. De onderzoekers trekken daaruit de conclusie dat de kwaliteit van onze bossen vooruit is gegaan. Zweefvliegen zijn, met veel andere groepen planten en dieren, uitstekende bioindicatoren voor de kwaliteit van de natuur. In het Cantonspark zijn veel soorten zweefvliegen te vinden maar of wij onder de bezoekers deskundigen tellen die soorten kunnen onderscheiden en conclusies kunnen trekken over de waarde van het park voor deze interessante groep is ons niet bekend.

Er is recentelijk een nieuwe zgn Rode lijst voor paddenstoelen uitgekomen. In zo'n lijst, die ook voor vogels, wilde planten en allerlei insectengroepen bestaan, worden de in Nederland voorkomende soorten ingedeeld volgens zeldzaamheid. Uitgestorven, ernstig bedreigde, zeldzame, algemene en talrijke soorten krijgen hun eigen codes zodat men, gewapend met een goede soortenkennis en regelmatige inventarisaties vrij snel kan bepalen wat

de waarde van een bepaald gebied, bos, park of ander stuk natuur is. Nu is het bij paddenstoelen zo, dat bepaalde soorten een hogere waarde hebben dan andere. Met name de aan levende bomen gebonden soorten hebben een veel grotere indicatieve waarde voor de kwaliteit van een bos of park dan de soorten die alleen maar nuttig zijn omdat ze bijdragen tot de vertering van blad en hout.

Er wordt door ons een lijst bijgehouden van soorten die in het Cantonspark gevonden zijn. Dat is niet eenvoudig omdat met name het determineren van veel kleinere soorten moeilijk is en zonder microscoop en een stapel dikke boeken zelfs vrijwel onmogelijk. Toch zullen we, met de nieuwe Rode lijst in de hand, een poging wagen om aan de hand van tot nu toe verzamelde resultaten de natuurwaarde van ons park te bepalen. We komen daar in één van onze volgende nieuwsbrieven zeker op terug.

